

**Zakres wiedzy i umiejętności oraz wykaz literatury
Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego z Historii
dla uczniów szkół podstawowych województwa śląskiego
w roku szkolnym 2023/2024**

I stopień

Zakres wiedzy i umiejętności oraz proponowanej literatury opracowuje i przekazuje uczniom szkoły szkolna komisja konkursowa – § 6.2. regulaminu konkursu.

I. Zakres umiejętności (taki sam na II i III stopniu konkursu)

Sytuowanie zjawisk, wydarzeń i procesów historycznych w czasie i przestrzeni; porządkowanie chronologiczne; dostrzeganie zmian w funkcjonowaniu społeczeństw i związków pomiędzy różnymi dziedzinami życia; dostrzeganie ciągłości rozwoju cywilizacyjnego i kulturowego. Charakteryzowanie zjawisk, wydarzeń i procesów historycznych; dostrzeganie i wyjaśnianie związków przyczynowo – skutkowych; wyjaśnianie znaczenia wydarzeń dla rozumienia współczesnego świata. Pozyskiwanie i porównywanie informacji pochodzących z różnych źródeł; Tworzenie narracji historycznej w oparciu o informacje pochodzące z różnych źródeł; formułowanie wniosków i ocen.

II. Zakres treści.

I stopień

1. Cywilizacje starożytne:

- a) koczowniczy a osiadły tryb życia - skutki rewolucji neolitycznej;
- b) cywilizacje Starożytnego Wschodu (Mezopotamii, Egiptu i Izraela) oraz cywilizacje starożytnej Grecji i Rzymu - lokalizacja w czasie i przestrzeni oraz charakterystyka struktur społecznych i systemu wierzeń;
- c) porównanie systemu sprawowania władzy oraz organizacja społeczeństwa w Egipcie, Atenach peryklejskich i Rzymie;
- d) najważniejsze osiągnięcia kultury materialnej i duchowej świata starożytnego w różnych dziedzinach: filozofii, nauce, architekturze, sztuce, literaturze;
- e) narodziny oraz rozprzestrzenianie się chrześcijaństwa.

2. Świat islamski i Bizancjum.

- a) zasięg podbojów arabskich i ich wpływ na Europę;
- b) zasięg i osiągnięcia cesarstwa bizantyjskiego.

3. Władza, społeczeństwo i kultura średniowiecznej Europy.

- a) państwo Franków;
- b) rozłam w Kościele w XI wieku oraz relacje pomiędzy władzą cesarską a papieską;
- c) system lenny i podziały społeczne w średniowieczu;
- d) życie średniowiecznego miasta i wsi;
- e) kultura rycerska;
- f) styl romański i styl gotycki;
- g) rola Kościoła w dziedzinie nauki, architektury, sztuki i życia codziennego.

4. Polska w okresie wczesnopiastowskim.

- a) państwo pierwszych Piastów;
- b) odbudowa i rozwój państwa Piastów za rządów Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego;
- c) dokonania Bolesława Krzywoustego;

5. Polska w okresie rozbitcia dzielnicowego.
  - a) przyczyny oraz skutki rozbitcia dzielnicowego;
  - b) sytuacja międzynarodowa ziem polskich w okresie rozbitcia dzielnicowego;
  - c) proces zjednoczenia państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku.
6. Polska w XIV – XV wieku.
  - a) rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV i XV wieku;
  - b) dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej oraz w polityce zagranicznej;
  - c) unia Polski z Litwą;
  - d) związki Polski z Węgry w XIV i XV wieku;
  - e) relacje polsko-krzyżackie w XIII–XV wieku;
  - f) rozwój monarchii stanowej i uprawnień stanu szlacheckiego.
7. Wielkie odkrycia geograficzne.
  - a) przyczyny i skutki odkryć geograficznych
  - b) najważniejsze dokonania odkrywców na przełomie XV i XVI w.
8. Europa w XV i XVI wieku.
  - a) cechy renesansu europejskiego i najważniejsze osiągnięcia przedstawicieli tej epoki;
  - b) przyczyny i następstwa reformacji;
  - c) kontrreformacja w Kościele katolickim.
9. Polska i Litwa w czasach ostatnich Jagiellonów.
  - a) najważniejsze wydarzenia w dziedzinie polityki wewnętrznej ostatnich Jagiellonów;
  - b) polityka zagraniczna ostatnich Jagiellonów;
  - c) unia realna pomiędzy Polską a Litwą;
  - d) demokracja szlachecka;
  - e) życie gospodarcze w XVI wieku;
  - f) największe osiągnięcia polskiego renesansu;
  - g) reformacja na ziemiach polskich.
10. Rzeczpospolita Obojga Narodów i jej sąsiedzi w XVII wieku.
  - a) Przyczyny i skutki wojen Rzeczypospolitej z Rosją, Szwecją i Turcją;
  - b) przyczyny i następstwa powstania Bohdana Chmielnickiego na Ukrainie;
  - c) zakres chronologiczny i zasięg terytorialny potopu szwedzkiego;
  - d) najważniejsze bitwy w XVII wieku: pod Kircholmem, Kłuszynem, Chocimiem, Zbarażem, Beresteczkiem, Wiedniem;
  - e) kultura baroku - przykłady architektury i sztuki.